

נל"ר

ז

י ש י ב ה ר'

יום ג' ר' איש חש"ם - 5.5.49

הישיבה נפתחה בשעה 08.50

השחחפו: נ. ניר, יו"ר
 גב' ב. אידלסון
 י. אידלסון
 ד. בר-רבהאי
 פ. בדר
 ד. בר-ניר
 מ. בן-עמי
 א. ג' רג' ורה
 ז. ורחפטיג
 י. קוסוי
 י. קליבנוב
 ק. קהצא
 א. חבורי

בזכות דעה מיעצה:

גב' ר. כהן

י. שפירא - היועץ המשפטי
 א. צידון - סגן מזכיר הכנסת
 פרופ' י. שקי - משרד המשפטים
 מ. פיאמנטה - סתרגם לערבית

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
3.5.49
סדר עבודת הועדה

תיו"ר נ. ניר

פוחח את הישיבה.

י. אידלסון

קבלתי כמה פעמים הזמנות לישיבת הועדה החמומה ע"י מזכיר. אני
חושב שעל ההזמנות צריך לחתום לא מזכיר טכני כי אם יו"ר הועדה, או
המזכיר, אבל בשליחות יו"ר הועדה. אני רוצה להבטיח בזה שסדר-היום
של הישיבה לא יקבע ע"י עובדים אלא ע"י יו"ר הועדה.

תיו"ר נ. ניר

אולי נקבל פרינציפ כזה: הזמנות לישיבות שאין בהן סדר-היום -
חמומה ע"י מזכיר. אם יש סדר-יום - יחתום היו"ר.

גב' ג. אידלסון

אני חושבת שאנחנו יכולים להחליט על סדר אחר מאשר בכל הועדות.
בועדת החקנון של ועדת הכנסה ידונו על סמכויות היו"ר, מי תחתם וכו'.
ברור שעל סדר-היום אפשר להודיע רק בהסכמת היו"ר, אבל המזכיר יכול לחתום
על ההזמנות.

סדר עבודת הועדה

חיו"ר נ. נייר

ועדתנו היא ועדה חוקה, חוק ומשפט. הפקידה העיקרי הוא הכנה
 חוקה היסוד. הכנסת קיימת כבר קרוב לשלושה חודשים, ואנחנו עוד לא התחלנו
 לעסוק בחוקה. במועצה המדינה הזמנית היה אי יכולת אם להגביל את תקופת כהונת
 האסיפה המכוננת לשנתיים או לא, אבל אם נלך בדרך זאת/לא נגמור בשנתיים.
 אני מציע שחיינה לנו שתי ישיבות: ישיבה אחת, קבועה, שתעסוק
 בחוקה היסוד. ישיבה שניה תהיה לאותם החוקים שימסרו לנו ע"י הכנסת.
 באותה ישיבה שעוסקת בחוקים אני מציע שנחלק לשתי ועדות, כל ועדה בת
 11 חברים. אני יוצא מחוץ הנחה שלעבור על חוק פשוט בהרכב של 23 חברים
 אין זה כל כך קל, וגם לא כל כך מועיל. הייתי מציע שחיינה שתי ועדות
 בנוח 11 חברים, וכל ועדה כזאת חשב אחת לשבועיים, על חוק מסוים. כל
 23 החברים ישבו פעם קבועה בשבוע, אלא בענין חוקה היסוד. אני מציע
 שיום ה' יהיה היום הקבוע למליאת הועדה לחוקה היסוד, ויום ג' חשב
 פעם מהציה הועדה ופעם החצי השני.

י. שפירא

עד כמה שידוע לי כתב שר המשפטים ליו"ר הועדה ובקש לא לקיים ישיבות
 ביום ג' בבוקר, מפני שהוא רוצה להשתתף באופן אקטיבי בישיבות הועדה,
 ויום ג' הוא היום הקבוע לישיבות המשלה. הייתי מבקש לא לקבל החלטה בנקודה
 זאת לפני שנתחן לשר המשפטים אפשרות להופיע בפני הועדה ולהציע את
 הצעותיו.

חיו"ר נ. נייר

רל.

מ. בן-עמי

הצעה היו"ר איננה בבחינת אי-עילוח העבודה המתקבלת על הדעה.
 אינני רואה את הפרופורציה שבחלוקה הזאת של ישיבה אחת לחוקים רגילים
 וישיבה אחת לחוקה היסוד. סמכויות הועדה הן לא רק לחוקה וחוקים, אלא גם
 לסדרי משפט, ז"א הנהלה בהי-משפט - כך אני מבין את הדברים.
 חוקה זה דבר חשוב, אבל אם נקדיש לזה את מחצית הזמן - בשום אופן
 לא נוכל לספק לכנסת את החומר שיועבר אלינו. החוקים החשובים ובעלי המשקל
 יועברו אלינו, ובצורה כזאת אנחנו נפגר ובשום אופן לא נוכל למלא את
 יעודנו.

אני חושב שלעה עתה איננו צריכים לדון בחלוקה הועדה. נהחיל בכך
 רק לאחר שנעשה משוה בענינים השוטפים שלעה עתה סובלים ואינם מתקדמים.
 משום כך אני מציע לעה עתה לא לגשת לחוקה. עלינו קודם כל לקבוע
 את זמני העבודה של הועדה, ורק אז נוכל להלק את העבודה. מכל מקום
 הפרופורציה שהוצעה ע"י היו"ר איננה מאימה. לדעתה הפרופורציה צריכה
 להיות לפחות שתי ישיבות לחוקים רגילים על כל ישיבה אחת של חוקה היסוד.

גב' ב. אירלסון

בפרי נציג נכונה גישה היו"ר, כדאי שתקיים יעברו דרך ועדה יוחר
 קטנה. אני הבנתי את הצעה היו"ר - ואם לא טוב הבנתי, זאת הצעתי - שלכל
 חוק שמופיע בפניה הועדה בוחרים בוועדה משנה. יתכן שלפעמים נחוצה רק
 ועדה בה שלושה או חמישה. בפרי נציג נשמור גם ^{שלושה} ~~אחד~~ ^{למחלקת} בעבודה,
 ולא נטיל על מספר חברים את כל העבודה.

אשר לחוקה היסוד, הייתי רוצה לשאול את היו"ר אם יש חומר אשר
 הכינו בשבילנו. אני לא יודעת שם דבר על כך. יתכן שגם בעניני חוקה
 היסוד נצטרך לבחור ועדה משנה לפרקים שנים, אשר העבודה על החומר

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
3.5.49
סדר עבודה הועדה.
גב' ב. אידלסון

וחבאנה אוחו בפני הועדה.

אני חושבת שצריך להיות יום קבוע לישיבות הועדה. אם יום שלישי לא
מחאים לשר המשפטים הייתי מציעה את יום ד', מ-8/2 עד 2 אח"הצ. ועוד ח אש
המשנה יכולות לעבוד גם בלי השר. אני מחשיבה מאוד ששר המשפטים ישב אהנו
בישיבות הועדה בעניני החוקה, וברר שישיבות אלה אינן יכולות להיות
בימים שישנן ישיבות הממשלה.

י. אידלסון

אני חשב שהסדר הנכון הוא זה שהציע החבר ניר. אשר לחומר להכנת
חוקת היסוד - אומרים שיש איזה חומר שאפשר להתחיל ממנו, זה חומר שכתב
איש אחד בודד, שהוא טוב מפני שאפשר להתחיל ממנו וללכת בשיטה, אך לא
יחר מזה. הייתי מציע שנבחר בו עדה מצומצמת להכנת החומר. אלא שאם
חדבר יבוא בפני הועדה רק אחר גמר העבודה - זה יבוא כעבור שנה, שנה
וחצי. לכן אני מציע שנקבע שאחרי גמר כל פרק הועדה תביא לדיון ולאישור
בקריאה ראשונה בפני מליאת הועדה. ברור שאחרי שכל הפרקים יגמרו נצטרך
לעבור גם קריאה שניה.

כל שאר החוקים באים בפני הועדה, והועדה תחליט לבחור בוועדה

של המישה או שבעה איש, אשר תעבד את החומר.

ד. בר-רב-האי

לי לא נראה שפלינום של 25 איש יתחיל להתוכח על עניני החוקה.
אני רואה את חפקיד הועדה המצומצמת שמכינה את החומר לא רק בזה שהיא
מביאה הצעה, אלא שהיא צריכה גם לסיין את החומר ולעבד את החומר לחברי
הועדה. להביא את כל האטרנטיבות האפשריות. דבר זה צריך להיעשות ע"י

ועדה החוקה, חוק ומשפט
S.5.49
צאא סדר עבודה הועדה
ד. בר-רב-האי

ר.ל.

פורום מצומצם אשר יקבל את כל החומר שהוכן.

אני מקבל את ההצעה שהוצעה, שחיינה ועדה משנה "אד חוק" ולא חלוקה מיכנית לשתי ועדות.

מה שנוגע ליום הישיבות - דבר זה נוגע יותר לוועדה הכנסת מאשר לוועדה זאת - אני בכל חוקף אתנגד ליום חמישי. הכנסת השלבה וחבריה חשובים אם לא יאבדו את הקשר עם המקומות. המבנה הזה של הכנסת, ש-90% הם אנשי תל-אביב, אינו טבעי כלל, אבל עליכם להחשוב. אינני מדבר על עבודה פרטית, אבל את העבודה הציבורית בחיפה איני יכול להפסיק. עלינו לדעת שאת יום ראשון וחמישי אנחנו מקדישים לעניינים המקומיים.

י. בדר

אני שמח שיש לי הזדמנות להשמיע כמה הערות דוקא באוזני היועץ המשפטי שהפעם כיבד אותי בהשתתפותו. אני חושב לא בוועדה אחת, אך רק בוועדתנו קרו מקרים שישבנו בינינו, בלי שום נציג של הממשלה. אני מקווה שהדברים ישתנו - לטובת עבודתנו המשותפת.

בענין החוקה בכללה: לפי ההצעות שראיתי עד היום, הרי לדעתי ישנה חוסר שיטתיות בהצעות שאנחנו מקבלים. אפשר מיד להכיר בהצעה אם היא נכהבה לפי אשאת הסגנון האנגלי או לפי הסגנון הקונטיננטלי, ולפעמים אנחנו מקבלים הצעות שהן חצי-חצי, גם זה וגם זה. אני חושב שעל המציעים לקבל איזה שהוא קו בעניינים אלה. החוק הא"י כל כך משונה ומורכב מכל כך הרבה אלמנטים, שאחד התפקידים החשובים של חוקתנו הוא לבחור בשיטה אחת.

אני מצטער שעלי לאמר שבהצעות שאנחנו מקבלים יש המון ליקויים טכניים. אנחנו כמובן מחקנים אותם, אך בדרך כלל על הפרלמנט להתוכח רק על

פרינציפלים של החוק וכל יתר הדברים מסודרים ע"י המומחים. לפני כמה ימים קראתי שמי הצעה חוק חדשה: חוק כלי העיריה וחק הסמל. יש לי ספקות רבים אם סעיפים רבים מן החוקים האלה בכלל נתונים לביצוע. אין זה ענין פוליטי, אבל אם הועדה מקבלת הצעה כאלה, זה מביא לויכוחים ארוכים, כי דברים טכניים שאפשר לסדר אותם מיד - מסתדרים בוועדה עשאי ויכות.

אשר לחוקה היסוד. לפי המסורת של כל האסיפות המכוננות, הרי לדיון כזה צריך להקדים ויכוח כללי על היסודות, וההחלטה הראשונה צריכה להיות על יסודת החוקה, אין זה ענין טכני, וויכות כזה צריך להיות לא בוועדה אלא בכנסת. היתה זאת הורדת דרגת החוקה לו היינו לוקחים איזה שהיא הצעה, שהיא מכל מקום רק הצעה איש אחד, והיינו נותנים לענין הזה גובה טכני, שיש צורך רק לתקן את ההצעה הזאת. כבסיס לויכות צריכה להיות ההצעה של מספר נקודות כלליות על יסודות החוקה אשר עליהם צריך לעבור. אני מתנגד לעבודה על איזה שהיא הצעה, כי זה דבר מקרי ולא יביא להוצאות טובות.

איננו מבין את השיטה הזאת, שאם לממשלה יש ישיבה ביום ג' - שום ועדה אינה יכולה לשבת ביום ג'. הממשלה היא חשבה, אבל אם הוטלת שישירות הכנסת תהיינה ביום ב' ג' ו-ד', הרי הממשלה יכולה לקיים את ישיבתה ביום ה', ולהתרכז בשלושת הימים האלה בעבודת הכנסת. עלי לאמר שבעית הימים החופשיים חשבה גם בשביל חברי הכנסת מחל-אביב. עלינו להחקם, לקרוא, להתענין בחומר אחר, הרי לא טוב יהיה אם חברי הכנסת יהפכו לאנשים אומללים המחרוצים מישיבה אחת לשניה בכל ימי השבוע. אני חושב שעל נשי אוח הכנסת להחקשר עם הממשלה ולברר את הענין הזה. אני בעד זה שנעבור על החוקים קודם כל בוועדות משנה, ואם תהיינה כמה נקודות בלתי מוסכמות - אלה יכולות לבוא בפני הועדה.

רל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
3.5.49
סדר עבודה הועדה
י. בדר

אני חושב שיש לחזור לשיטה, שכל חוק, לפני שיתפורר למליאה, יעבור
עיון בוועדה החוקה.

א. חברי

היו"ר הביא בפנינו שתי הצעות בעצם: הצעה אחת - שאנחנו נגש מיד
לבירור יסודות החוקה, כי זה מובן מאליו שעלינו לעסוק בשאלה זו. אני
רוצה להביא נימוק נגד ההצעה הזאת. נדמה לי שבכנסת ישנן שתי תפישות
יסודיות - מבלי לקבוע את תפישתי אני: האחת אומרת שהקונסטיטוציה של מדינת
ישראל צריכה להקבע בחור סיכום של עבודה החוקה במשך תקופה ידועה. שמעתי
זאת מחברי הכנסת ממפלגות שונות. אם ישנם חברי כנסת הסבורים שלדבר זה
לגשת לא באופן דרקטיבי אלא אינדוקטיבי, לאחר שיהיה נסיון בענפי חוקה
שונים - צרי הסכימו שהענין מכובד וטובל על דיחוי לפחות לשבוע שבועיים.
לכן אני מציע לא להחליט שום דבר בענין זה. נזמין את שר המשפטים ונשמע
את הצעתו בענין זה.

אח ההצעה לחלק את הועדה לשנים, אינני יכול לקבל באופן פרינציפיוני.
זה אומר יצירת שתי ועדות חוקה. השיטה שהציעה הח' בבח אידלסון היא שיטה
של ועדה אחת אשר לשם יעילות העבודה בוחרת מתוכה בוועדה משנה "אד-הוק".
יתכן מאוד ש-23 חברים זה יותר מדי, ואז יתכן שיש להציע לכנסת שהועדה
תהיה יותר קטנה, אבל אי-אפשר לחלק את הועדה.

ג. בר-גור

אני מתנגד לקביעת מועדים ושיטת לעיבוד חוקה היסוד. חבר הכנסת
 חבורי מציע להשאיר את הדבר עד שאצאמה שנצבור נסיון. אם נסיון שנצבר
 במשך 150 שנים בעולם, ונסיון של 40 שנה בארץ - אני חושב שאפשר לגשת
 לכך. האסיפה הזאת היחה אסיפה מכווננת ותפקידה העיקרי הוא הכנת החוקה.
 אינני חושב שצריך לקבוע ~~מקצתה~~ מועדים. המועדים יקבעו תוך העבודה.
 אני סבור גם שאין לקבוע שיטה, אנחנו כולנו מגששים. אני רק יודע שועדה
 גדולה כאינסטנציה ראשונה - לא תוכל לעבוד. ועדת המשנה יכולה להציע
 אלטרנטיבות או להציע ברוב דעות אלטרנטיבה אחת, אבל על כל פנים הועדה
 כולה צריכה להיות סוברנית להחליט אח"כ. אינני מתעלם מכך שבמקרים מסוימים
 נזקק לחוות דעה של הכנסת, עוד בטרם נגיע לסיום עבודתנו, נרצה בשאלה
 זאת או אחרת הכרעה פרינציפיונית של הכנסת. אני רואה את השיטה הארגונית
 כך: ועדה ארגונית אשר מכינה צל פרק ופרק ומביאה אוהו לוועדה.
 אני חושש שועדת המשנה תשקע בעבודה ותביא פרק רק לאחר זמן רב. לכן הייתי
 מציע שהועדה תביא כל פרק בפני הועדה, אבל לפחות אחת לחודש היא צריכה
 למסדר את הדברים לוועדה, כדי שהועדה תהיה בקופס העניינים.
 ביתם למליאת הועדה - אני סבור שחברת הכנסת בבה אידלסון צדקה. א

אנחנו זקוקים לעדה אחת אשר התכנס באופן קבוע אחת לשבוע ותחליט מדי
 פעם בפעם. הועדה אינה מתפצלת באופן קבוע אלא ~~מפצלת~~ ^{מוסרת} יפוי-כוח לקריאה
 ראשונה של החוק לוועדת-משנה.

אני חושב שצדק בר-רב-האי בכך שאנחנו זקוקים לימים חופשיים
 בקשר עם עבודתנו הציבורית. נחוץ גם זמן לסיעות לשם התייעצות, וההתייעצות
 לא באה בדרך כלל בתום האצאה המושב השבועי אלא בחוץ המושב. התצעה
 לקבוע את יום ד' היא הצעה המונעת את יכולת ההתייעצות של סיעות ש נוח
 בחוץ השבוע. אני חושב שועדת החוקה צריכה להחכנס ביום ב', למשל, ומליאת
 הועדה - ביום ג', ושר המשפטים יצטרך למצוא דרך להשחחף בישיבת הועדה.

ח. ב. - אשר

הערה כללית: בענין החוקה, בשלב הזה, לוועדה יש תפקיד אחד צנוע - להקים הנועה רעיונית סביב ענין החוקה. זה רק גורם מזיז, שיהיה גיוס מחשבה מכל מיני מקורות. אמנם ישנו נסיון עלמי, אבל זאת מדינה מיוחדת עם בעיות מיוחדות, ואנחנו מעונינים שהעם ידע שהוא משתתף במפעל הזה. הנועה ציבורית לענין הזה, ז"א בשלב ראשון בירורים רציניים במפלגות. למעשה אף מפלגה לא עסקה בזאת. האנשים אינם מומחים לענינים אלה, סחוך זה אני מקבל את ההנחה שיש מקום לבירור כולל מה היא תמות החוקה. הבירור יכול להתחיל כאן, הוא יעבור דרך הסיעות, ובשלב מסוים, יכול להיות גם דרך הכנסת. הנסיון הצנוע שנעשה ע"פ כהן הוא נסיון, והיה ויכוח סביבו, וישנן כל מיני הערכות. אני יודע שבתנועתנו, עוד לפני היות המדינה, היה ויכוח על חוקת חברה העובדים, והיתה סערה. לא יהיה פחות ויכוחים סביב החוקה הזאת. בחוקה הזאת, הייתי רוצה שלא רק יהודי ארץ-ישראל ישתתפו, אם אפשר היה.

נחוצים תנאים לעבודה הזאת. יש לי כמה משאלות למשרד המשפטים וליו"ר הועדה. אני חושב שביחס לפל חוק שמגיע לוועדה עלינו לדעת לא פחות משר המשפטים או היועץ המשפטי, והייתי רוצה שכל חומר ההשואה עם ארצות אחרות יוגש לנו מתורגם לעברית. אני חושב שצריכה להיות ספריה לוועדה החוקה במדר מיוחד, וצריך להיות מתורגמן קבוע בכנסת, שאם נבקש מסנו לתרגם לנו מחוקה מסוימת בענין מסוים - נוכל להיעשות מיד.

י. ל.

אין ביכולתנו לשנות את החלטת הכנסת שקיימת ועדה והן צריכות לעבור באופן עצמאי על החוקים. לא הייתי מציע לשנות את ההחלטה הזאת. אבל הכנסת החוקים צריכה להיות לפי עקרונות ולא מסורה לשרירות. החלטנו

ר.ל.

תעודת החוקה, חוק ומשפט
3.6.49
סדר עבודה הועדה
י. לם

שעבודה כל ועדה איננה נקבעת לפי המשרדים. ז"א, אם משרד הפנים מביא חוק, אין זה אומר שהחוק צריך לעבור את ועדת הפנים. אני יכול לקבוע שלושה או ארבעה מחוקים שהובאו לכנסת הובאו לוועדות שאין להן שייכות לענין. בנידון זה הייתי מציע שיו"ר הועדה יפגש עם יו"ר ועדת הכנסת אשר קובעת את החלוקה, ויקבע עקרונות. אינני מציע את הצעתי כי אני רוצה לעבוד יותר מדי, אבל עלינו לדאוג לכך שכל החוקים הקשרים עם בתי-המשפט יעברו את הועדה הזאת.

אלה המציעים להחיל כבר עכשיו בחוקה תועים ביסודות העבודה הפרלמנטאריה. לא נבחרנו כדי להכין חוקה שעוד לא הוגשה לכנסת. לא נבחרנו כדי להציע לכנסת הצעות שלא הובאו בפניה. גם הצעת החוקה צריכה לבוא בפני הכנסת, ואז הכנסת מחליטה להעבירה אלינו. ישנה ממסלה שעליה לקדם את העבודה החקיקתית. אין ז"א שאין כל אחד מחברי הכנסת יכול לעשות זאת.

הייתי מהסס מאוד מלהביא את כל העניינים לוועדה מצומצמת, דוקא בענין חוקה, שעלינו לקבוע קו, צריך להיות ויכוח כללי בעת כוללה. אני מבקש מהיו"ר שיקוש ישיבה שלימה לדיון כללי עם שר המשפטים והיועץ המשפטי על התכניה שלהם בעניני החוקה. עלי לדעת על מה ש העבוד הועדה במשך השנה הבאה.

י. עלינגר

אני רוצה להציע הצעה שלדעתי צריכה להתקבל על דעת כולם: כל הצעת חוק שנמסרת לוועדה, תמסר לוועדה משנה עד כמה שאפשר לפני שהיא באה לדיון כללי בוועדה. אני מתנגד לכך שהייתה ועדות משנה קבועות אשר תעבדנה את החוק ותבאנה אוחו לאישר למליאת הועדה. אני תומך בהצעה שיום ד' יהיה היום הקבוע לישיבותינו, וע"י זה תנתן האפשרות לחברים מחוץ לחל-אביב

ועדת החוקה, חוק ומשפט
3.5.49
סדר עבודה הועדה
י. קליבנוב

רל.

להשתתף בעבודה הזאת באופן פעיל. יחכן שנצטרך להקדיש גם את יום ג' אם יום ה' לא יספיק.

בקשר לחוקת היסוד. אין כל פק שישנה הרגשה משותפת - אני חושב

לכל היושבים כאן - שדעת הציבור ודעת חברינו במפלגות השונות חרשה

שבענין זה תהיה התחלה. איננו יכולים להשהות את הדבר הזה לנצח נצחים.

עצם העבודה היא כל כך ממושכת, שגם אם נגש עכשיו זה יקח שנים. אך

עדין אינני רואה לפני את הכניית העבודה בענין זה.

לכן הייתי מציע שנבחר בוועדה קטנה ממספר חברים עם יו"ר הועדה,

אשר חבוא בדברים קודם כל עם שר המשפטים בתור שר המשפטים ובתור

חבר הממשלה, כדי לברר את עמדת הממשלה לגבי התחלת העבודה בענין זה,

ובאיזה אופן הממשלה חושבת שיש להתחיל. אם נמצא שהממשלה לא מוכנה לדבר

הזה - יש לנו רשות לדרוש מהממשלה להכין שיזה שהיא עבודה, או על כל

פנים שתשתתף בעבודתנו. אני חושב שהועדה צריכה גם לאסוף את החומר וההצעות

הקיימות. ידוע למשל שסיעה אחת בכנסת - סיעת חירות - עיברה הצעה

חוקה. על כל פנים צריכה לברר את הדבר ולאסוף את כל החומר, עד כמה

שישנו.

אני מציע שהיו"ר עם כמה חברים יהיו ועדה זמנית לבירור יחסה של

הממשלה ומשרד המשפטים לדבר זה, ומה הוא החומר העומד לרשותנו.

ג. ורהפטינג

אני סבור שאנחנו מטפלים בעניני החוקה. חוק מבקר המדינה הוא גם

כן חלק מחוקת היסוד. אם נקבל במשך זמן ידוע כמה חוקים קונסטיטוציוניים,

ימצבר אצלנו חומר ועל סמך החומר הזה נוכל לעבד את החוקה.

אני חושב בהצעה שנבקש ממשרד המשפטים אצא הרצאה על המצב. קראנו

בעחונות שמעבדים כמה חוקה. עלינו לדעת את כל החומר כדי לסדר את

ועדה החוקה, חוק ומשפט
3.5.49
סדר עבודה הועדה
סז. ורמפטיג

רל.

אני סבור שעדין מוקדם לקבוע יומיים בשבוע לישיבות. כל עוד לא מצטבר אצלנו חומר רב - מספיקה ישיבה אחת, וכן ~~עדי~~ ^{אין} צורך להתפלג לועדה משנה.

אשר לענין החוקה: בעצם אין אנחנו בחלל רגל לגמרי. ועת החוקה של מועצה המדינה - אין זה ענין של הצעת יחיד - הכינה חומר רב. בשבת זה יקבל כל אחד ואחד את החומר. אין כל ספק שזה בבחינת חומר בשביל הועדה, אבל זה מקל את העבודה. על כן אבקש לדחות את הדיון עד לאחר שתעברו על החומר הזה.

מ. בנין

אני רוצה להבחין בין עבודה התחוקה הרגילה שלנו ובין עבודתנו בשם החוקה היסוד.

אשר לחלק הראשון אני מציע שנקבע בתור כלל/שכל הצעת חוק שחובא לדיון לועדה, יהיה דיון יסודי בועדה ורק אז נעביר את ההצעה לועדה משנה לעיון קל כל סעיף וסעיף ולעיבוד סופי של החומר. לא במקרה אני משתמש במונח "דיון יסודי" ולא במונח "דיון כללי", מאחר שדיון כללי הוא יותר דיון פוליטי והוא מתנהל - בהתאם לתקנון - במליאת הכנסת. בועדה צריך לנהל דיון יסודי החוקתי גם ביחס לסעיפים השונים. רק אח"כ עעביר את החומר לועדה משנה. אם נעביר זאת מיד לועדה משנה בלי כל דיון יוצר מצב סוזר, שחלק מחברי הועדה יתמצה בכל פרטי הפרטים של החוק ושאר חברי הועדה לא ידעו אותו כמעט לגמרי, ואז נפסיד זמן רב כאשר ועדה המשנה תביא את החומר אשר עיברה. אם ננהג בשיטה של דיון יסודי, לאחר שכל חברי הועדה יקראו את החומר (ואני בעד זה שהיו"ר שלנו צריך לפנות לחברי הועדה שכאשר הם מקבלים הצעת חוק בכנסת - יקראו את השומת לב) - הם יציאו א הצעותיהם לכל החוק. אז אפשר לבחור בועדה משנה

רל.

ועד החוקה, חוק ומשפט
5.5.49
סדר עבודת המעדה.
ס. בגין

אשר תעבד כל סעיף וסעיף.

אשר לעבודתנו בשטח חוקה היסודי. אני חושב שאנחנו משחקים כאן
מדיניות של בהדיענה. אני חושב שאין זה סוד שבחוקי הממשלה קיימת
אמיה לא לחביא ^{מס' ריכוס} הצעת חוקה, מכל מקום בזמן הקרוב, ~~בפני הכנסת~~. משום
כך ישנם כל מיני רעיונות על חוקי יסוד שיובאו בפנינו מגילות מגילות -
חד לדברים הללו שמענו גם בדבריו של מר ורהפטיג. כאן הוא הקושי. אנחנו
התוכחנו על כך במושב הירושלמי של הכנסת. אשמח לשמוע מפי הממשלה
שדעתה נשתנתה והיא מכינה הצעת חוק, כי בדרך כלל הממשלה היא אשר מציעה
הצעות חוק.

להערת הח' לם, שצריך להעמיד שאלה כל שהיא לסדר-היום של הכנסת
כדי שוועדה תוכל לדון בה: עיבוד החוקה עומד על סדר היום של הכנסת - אם
אשר להגיד כך - באופן פרמננטי, בחוקף הבחירת. ועדת החוקה אינה זקוקה
להצעת חוקה כל שהיא, היא חייבת לדון בכך.

אינני מבור שעלינו לבחור בועדה משנה שתעבד את החוק פרקים
פרקים. חוקה מהווה שלימות רעיונית ושלימות מדינית, ואי-אפשר לחתוך
אבר מן החי. בכך שהועדה או ועדת משנה תוכל לעבוד על החוקה היא
צריכה לקבל הצעה של ימה.

אני חושב שזאת הצעה הגיונית מאוד שהיו"ר שלנו יברר עם מי
שצריך לברר, אם הממשלה עומדת בזמן הקרוב לחביא בפנינו הצעת חוקה -
ואז נמתיין. אם לא - הצטרך הועדה להטיל, אולי על מישחו מקרב חבריה -
להביא בפניה הצעת חוק של ימה על כל פרקיה, ואז נדון עליה, נביא זאת
בפני הועדה ובפני הכנסת.

ולבסוף אני מתכבד להזכיר לוועדה רבר שנשתכח מן הלב: במושב
הירושלמי של הכנסת קבלנו החלטה שעל ועדת החוקה יוטל לדון במעמדה של
ירושלים, ותיקרא ישיבה מיוחדת של הכנסת כדי לדון על כך. אני מבקש מכבוד
היו"ר להעלות את השאלה הזאת בסדר יומה של ישיבתנו הקרובה ביותר, ~~בפני~~

רל.

י. שפירא

מכיון שהועדה לא התליטה לא להסיק מסקנות מהדיון - יש לי רק כמה הערות לדברים שנשמעו כאן. אני חושב שמן הראוי לסלק אחת לחמיד את ההערות שאנחנו שומעים, אם אנחנו צריכים ללכת לפי שיטה אנגלית או קונטיננטלית, ושאינן אחידות. משרד המשפטים סבור - ולדעתי בצדק - שלא צריכה להיות אחידות, ואיננו מהוייבים ללכת בשיטה קבועה. במידה שמוחרר ללמוד מן החוץ - מותר ללמוד מכל מי שיש מה ללמוד ממנו, ומדינות גדולות מאתנו הולכות בדרך זאת.

את הצעת החבר בן-אשר לחרגם את כל החומר לעברית - איננו יכולים לקיים, ואין לנו חבר עובדים המסוגל לעשות דבר זה. אנחנו נסתפק אם חבר העובדים העוסק בכך, יוכל לעיין פה ושם במקורות העוסקים בשאלות אלה, כי אין לדבר סוף.

ביחס להרצאת תוכניה העבודה - זה רצוי, וזה ייעשה. אנחנו מעבירים את התכניה ונביא אותה לחשומת לבכם והערותיכם, כמובן, והיינה בענין זה חשובות.

נכון ששר המשפטים מנה ועדות מומחים אשר צריכות לברוק את החומר הניהן לבדיקה. הועדה הורכבו בכוונה מחלמידים של אפשרות שנות כדי לעמוד על טיבם של הדברים, לאו דוקא כדי שנהליט שאנחנו מקבלים שמה זאת או אחרת, אלא כדי שנוכל לקבל פרטים משיטה זאת או אחרת. הועדה האלו, כאשר תבאנה את החומר בצורת רפורטים, אולי גם הצעות חוקים מנוסחות, הדבר יעובד כראוי במשרד המשפטים ויובא לממשלה ולועדה הזאת. בודאי שהחומר הזה, במידה המכריעה, לא יהיה חומר סודי וממידה שהרפורטים האלה היו ניחנים להדפסה - הדבר ייעשה.

קשה להעיר משהו ביחס לליקויים הטכניים בשני החוקים הקונקרטיים שהזכיר מר בדר - חוק הדגל והסמל וחוק כלי היריה - כי מר בדר לא דבר על דברים קונקרטיים. אך אני חושב, אם כי כל החוקים חשובים, יש הבדל

ר.ל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
3.5.49
סדר עבודה הועדה
י. שפירא

בין חוק לחוק. לחוק הדגל והסמל יש ערך הינוכי גדול, אבל הוצאות משפטיות גדולות ומכריעות לא תהיינה מהחוק הזה. אנחנו מבחינים בין חוק שהדיון בו חשוב, לבין חוק שהדיון בו חשוב פחות. בודאי שיש מקום להערות, ואני בהזדמנות זאת מזמין כל חבר ועדה וכל חבר כנסת להעיר את הערותיו. החוברת הכחולה של הצעות החוקים מגיעה לחברי הועדה זמן ניכר לפני שהחוק בא לדיון. על כל פנים ישנה מגמה להגדיל את המרחק בזמן. גם שר המשפטים וגם אני נשמח מאוד לקבל הערות עוד לפני שהחוק בא בפני הועדה.

בענין החוקה, שר המשפטים בודאי יאמר מה שיש לו להגיד בענין זה. אני רוצה רק להעיר הערה אחת.

השאלה העיקרית העומדת בפני האנשים המציעים את החוקה או אשר צריכים לקבל את החוקה היא בעצם אחת: אם כוונת הדברים שהחוקה תהיה בעלת חוק משפטי כזה שבמקרה שיש סתירה בין כל הוראה של החוקה ובין חוק רגיל הרי החוקה מכריעה והחוק המתנגד לה בטל - וזאת היא ההגבלה העיקרית של הסוברניות של הכנסת, שהחוקה אינה מאפשרת לה לקבל חוק אחר; וההגבלה השניה היא האם החוקה ניתנת לשינוי ברוב בגיל או באחרא ברוב מיוחד. אני מחאר לי שזאת היא נקודת הכובד של המתלוקה בין אלה שמצדדים קבלת חוקה. בענין זה ישנן דעות שונות בין אנשים שונים ובין זרמי מחשבה שונים. ישנם אנשים החושבים שהציבור הזה, בן 800 אלף איש, אינו ראוי לאגביל את חושבי ארץ-ישראל שמספרם יהיה כפול, וזה יהיה - נקודה - במשך זמן מסוים. אני חושב שזאת השאלה אשר קודמת לכל. אני מניח שלא ימצאו מתנגדים לחוקה בכלל. נראה לי שאלה הן שתי השאלות הקודמות לכל בירור בשאלה החוקה.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
3.5.49
סדר עבודת הועדה

רל.

תיו"ר נ. ניר

לדעתו ע"י כך שהכנסת בחרה בועת חוקה, חוק ומשפט, היא הטילה על הועדה הזאת תפקיד - ליצור את החוקה. באיזה צורה - זה ענין אחר. אחרת לא היו קוראים לה "ועדת חוקה".

אינני רוצה להגן עכשיו על הצעה. אני אֶחשבתי שהעבודה צריכה להיות בצורה כזאת, היות והיה לנו נסיון במועצת המדינה. ישנו חומר רב - אין צורך להכין, כי זה היה התפקיד של ועדת החוקה של מועצת המדינה. אני שמעתי שגם במפא"י ישנה הצעה - גם ראיתי אותה; שמעתי שגם במפ"ם ישנה הצעה - גם ראיתי אותה. אינני חושב שצריכים להכות עד שמשרד המשפטים יביא לנו הצעה, כי הכנת החוקה זו עבודה של שנה בשביל משרד המשפטים. לדעתי אנתו יכולים להתחיל בעבודה אם נקבל את כל החומר, ומובן שדברים יסודיים יובאו לדיון בכנסת. אך כיון ששנן שתי דעות בענין זה - לא נחליט על כך היום, ונשמע את דעת שר המשפטים בענין זה. אם שר המשפטים יגיד שבעוד חודש-חודשיים יביא לנו הצעה - אני מוכן לחכות.

אני מקבל את דעת החברים שלא להתחלק לשתי ועדות קבועות. עלינו רק להתחיל על הצעה בגין שאם מביאים בפנינו הצעת חוק, לא להעבירה מיד לועדה משנה כי אם לדון קודם בועדה. אינני חושב שיש בזה תבדל כל כך גדול.

עלי למסור לועדה, שלפי החלטה פניתי לשר המשפטים שימציא לנו את תכניתו, וקבלתי תשובה שהוא לא יוכל לעשות זאת בישיבה זאת כיון שיהיה עמוק בישיבת הממשלה, אבל יעשה זאת באחת הישיבות הקרובה. מר בגין הזכיר את ההחלטה שהכנסת קבלה בירושלים האומרת: "האסיפה מעבירה את השאלה לועדת החוקה ומחליטה להקדיש לבירור הענין ישיבה מיוחדת לאחר שחוקם הממשלה הקבועה ולאחר שיוגש דין-וחשבונו ועדת החוקה בשאלה זאת". מזה נובע שאנחנו מוכרחים להקדיש ישיבה מיוחדת, ההחלטה

רל.

ועתה החוקה, חוק ומשפט
3.8.49
סדר עבודת הועדה
היו"ר נ. ניר

הזאת מחייבת אותנו לכך. (י. לם: יש להזמין לישיבה זאת את שר החוץ
או את ציגור).

גב' ב. אידלסון

נכון שצריך לדון על כך, אבל צריך להכין את הדיון. לי נדמה
שבשאלה זאת צריכה להיות ישיבה משותפת של ועדת החוץ וועדתנו.

היו"ר נ. ניר

בחור יו"ר הועדה, חשבתי לפנות לשר החוץ ולהגיד לו שיש ענין
כזה, לפני שאני קובע זאת בסדר-היום. אני יכול להציע לשר החוץ את
הצעת החברה אידלסון, לקיים ישיבה משותפת בענין זה עם ועדת החוץ.

ש. שפירא

בשאלת היום הקבוע לישיבות הועדה - אני מציע לא להחליט היום.

ג. גרניר

יהנן שזכרוני לקוי, בשאלת החוקה הייתי רוצה בהירות: אני רוצה
לדעת אם דחינו את ההחלטה בענין אופן הכנת החוקה עד לפגישה אם שר
המשפטים.

היו"ר נ. ניר

כן. אפסנו נעביר את הפרוטוקול לשר המשפטים, ונבקש ממנו להביע
את דעתו בישיבה הבאה.